

Najważniejsze wydarzenia z lat 1956 – 1989

25 lutego 1956 – Chruszczow (I-wszy Sekretarz KC KPZR) wygłosił na zamkniętym posiedzeniu referat krytykujący politykę Stalina pt.: **O kulcie jednostki i jego następstwach**. Pomimo środków bezpieczeństwa tekst referatu wyciekł i był dostępny m.in.: na Bazarze Różyckiego, gdzie najprawdopodobniej tekst referatu zakupili pracownicy ambasady USA.

12 marca 1956 – w Moskwie **umiera Bolesław Bierut**.

26 czerwca 1956 – **Poznański „czarny czwartek”** – manifestacja robotników w Poznaniu do której stłumienia użyto regularnych oddziałów wojskowych, jednak walki ze strajkującymi kończą się dopiero 30 czerwca. W ich wyniku zginęły 74 osoby (w tym 3 funkcjonariuszy UB i 5 żołnierzy), a 575 osób zostało rannych.

26 sierpnia 1956 – milion wiernych bierze udział w uroczystościach **odnowienia ślubów jasnogórskich**.

20 października 1956 – I Sekretarzem KC PZPR zostaje **Władysław Gomułka**.

2 października 1957 – likwidacja pisma „**Po prostu**” (jednego z symboli tzw. „odwilży” związanej z liberalizacją sytuacji w Polsce pod koniec życia Bieruta, trwającej do momentu przejścia władzy przez Gomułkę i środowisko wokół niego skupionego), decyzja wywołuje strajki studenckie, w których ginie 1 demonstrant, rannych zostaje 174 osób (w tym 95 milicjantów).

14 marca 1964 – podpisanie przez **34 intelektualistów polskich** listu otwartego skierowanego do władz PRL, domagającego się zmiany polityki kulturalnej. Opublikowanie listu w Radiu Wolna Europa doprowadziło do olbrzymiego wzburzenia władz Polski Ludowej.

18 listopada 1965 – Polscy biskupi wysyłają do niemieckich biskupów wraz z zaproszeniem na obchody tysiąclecia chrztu Polski **orędzie wzywające do pojednania**. Ze względu na fragment: **udzielamy przebaczenia i prosimy o przebaczenie**, orędzie stało się źródłem ataków na instytucję Kościoła Katolickiego.

kwiecień – maj 1966 – państwowe i kościelne **obchody tysiąclecia chrztu/powstania Polski**.

29 lutego 1966 – Związek Literatów Polskich **oficjalnie krytykuje politykę kulturalną** władz (w odpowiedzi na zamieszanie jakie zapanowało po zdjęciu ze sceny 30 stycznia „Dziadów” w reżyserii Kazimierza Dejmka).

8 marca 1968 – manifestacja studentów Uniwersytetu Warszawskiego, zaatakowana przez „aktyw robotniczy” oraz ZOMO. Początek tzw. **„wydarzeń marcowych”**. Do 30 marca głównie w Warszawie, Krakowie oraz Wrocławiu (choć do starcia z milicją miały miejsce m.in.: w Szczecinie, czy Katowicach) dochodzi do strajków oraz manifestacji studenckich domagających się zmian. Kilka tysięcy osób straciło prawa studenckie, kilkaset relegowano z uczelni, a wielu z nich natychmiast wcielano do wojska.

20/21 sierpnia 1968 roku – oddziały polskiego wojska **wkraczają do Czechosłowacji** w ramach akcji „Dunaj”, mającej na celu powstrzymanie demokratycznych przemian.

8 września 1968 – w akcie sprzeciwu wobec interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji **samospalenia dokonuje Ryszard Siwiec**.

14 grudnia 1970 – w odpowiedzi na planowane podwyżki cen rozpoczyna się **strajk pracowników Stoczni im. Lenina w Gdańsku**, w godzinach popołudniowych dochodzi do starć z milicją, początek **„wydarzeń grudniowych”**. Następnego dnia strajk rozszerza się o

kolejne zakłady trójmiasta, a 16 grudnia o inne ośrodki miejskie: **Elbląg, Słupsk, Szczecin**. 17 grudnia ma miejsce masakra robotników ze Stoczni Gdyńskiej. 21 grudnia powołany został Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, jednak w wyniku zmian politycznych zostaje rozwiązany następnego dnia. Przez tych kilka dni **zginęło 45 osób, a 1165 zostaje rannych**, aresztowano ponad 3 tys. osób, częściowemu lub całkowitemu spaleni uległo 19 budynków, a do tłumienia zamieszek wykorzystano 27 tysięcy żołnierzy, strajki objęły częściowo miasta poza Pomorzem takie jak: **Białystok, Bydgoszcz, Chorzów** czy **Kraków**.

20 grudnia 1970 – I Sekretarzem KC PZPR zostaje Edward Gierek.

5 grudnia 1975 – złożenie w kancelarii sejmu **listu 59 intelektualistów** (faktycznie podpisali go nie tylko intelektualiści o lewicowych poglądach, ale również byli oficerowie AK i WiN-u) domagający się przestrzegania aktu końcowego KBWE ratyfikowanego przez PRL (zawierał listę wolności które państwa przyjmujące ten akt powinny gwarantować swoim obywatelom).

25 czerwca 1976 – w związku z podwyżką cen żywności przetacza się przez PRL **kolejna fala strajków**, a najsilniejsze z nich mają miejsce w **Ursusie** oraz **Radomiu**. Zginęły 2 osoby 198 osób (cywili i milicjantów) zostaje rannych.

23 września 1976 – w odpowiedzi na falę represji po zamieszkach zostaje powołany **Komitet Obrony Robotników**, którego głównymi organizatorami byli **Jan Józef Lipski** oraz **Jacek Kuroń** (rok później KOR przekształcono w Komitet Samoobrony Społecznej „KOR”)

26 marca 1977 – Leszek Moczulski przekazuje informację o utworzeniu **Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela**, czyli organizacji która miała hołdować tradycjom piłsudczykowskiemu oraz niepodległościowemu.

15 maja 1977 – Powołano **Studencki Komitet Solidarności**, mający na celu reprezentowanie studentów z pominięciem oficjalnych organizacji.

Jesień 1977 – rozpoczyna swoją działalność **Latający Uniwersytet** prowadzący w prywatnych mieszkaniach wykłady z historii najnowszej oraz historii myśli politycznej, organizatorem był **Andrzej Celiński**.

1 września 1979 – powstanie **Konfederacji Polski Niepodległej**, która była pierwszą prawdziwie opozycyjną partią w Polsce od momentu rozprawienia się z PSL-em Mikołajczyka.

2 – 10 czerwca 1979 – pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Polski.

Lipiec 1980 – rozpoczyna się największa fala strajków w dziejach PRL. W odpowiedzi na zapowiedzi podwyżek strajkują zakłady w Lublinie i okolicach.

14 sierpnia 1980 – początek strajku w Stoczni im. Lenina w Gdańsku, domagano się podwyżki płac, **przywrócenia do pracy Lecha Wałęsy i Anny Walentynowicz** oraz wybudowania pomnika ofiar Grudnia '70.

16 sierpnia 1980 – sformułowanie **21 postulatów**, w nocy z 16 na 17 sierpnia powołanie **Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego**. W następnych dniach MKS powstają w innych miastach a fala strajków ogarnia całe państwo.

20 sierpnia 1980 – do gdańskiej stoczni przybywają **Tadeusz Mazowiecki** oraz **Bronisław Geremek**, których prosi się o zorganizowanie zespołu ekspertów.

30 sierpnia 1980 – podpisanie porozumienia pomiędzy szczecińskim MKS-em, a rządem (w następnych dniach podobne porozumienia zostają podpisane w Gdańsku, Jastrzębiu oraz Hucie Katowice).

6 września 1980 – I Sekretarzem KC PZPR zostaje Stanisław Kania

17 września 1980 – delegaci komitetów strajkowych z całego kraju powołują do życia Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” (10 listopada ma miejsce jego sądowa rejestracja).

5 września – 7 października 1981 – I Krajowy Zjazd Delegatów „Solidarności”, na przewodniczącego związku wybrano **Lecha Wałęsę**.

22 września 1980 – powstanie **Niezależnego Związku Studentów**.

18 października 1981 – Nowym I Sekretarzem KC PZPR zostaje gen. **Wojciech Jaruzelski**.

13 grudnia 1981 – 22 lipca 1983 – stan wojenny.

8 października 1982 – formalne **rozwiązanie NZSS „Solidarność”** w drodze ustawy uchwalonej przez sejm.

24 listopada 1984 – powołanie podległego władzy Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych (na bazie istniejących wcześniej struktur związkowych) z **Alfredem Miodowiczem** na czele.

29 listopada 1987 – pierwsze w historii PRL referendum którego wyników nie sfałszowano.

wiosna 1988 – zaczyna się kolejna fala strajkowa której kumulacja ma miejsce w sierpniu.

16 września 1988 – w willi MSW w Magdalence dochodzi do rozmów pomiędzy reprezentantami władzy, a szerszym gronem opozycji.

18 grudnia 1988 – powołanie **Komitetu Obywatelskiego przy przewodniczącym NZSS „Solidarność”**

5 lutego – 6 kwietnia 1989 – obrady „okrągłego stołu” w trakcie którego ustalono w jakim kierunku oraz w jaki sposób mają przebiegać zmiany w Polsce.

17 kwietnia 1989 – ponowna rejestracja NZSS „Solidarność”

4 czerwca 1989 – wybory „kontraktowe” do parlamentu.

19 lipca 1989 – **prezydentem PRL** zostaje przewagą 1 głosu (przy braku kontrkandydatów) wybrany **Wojciech Jaruzelski**.

24 sierpnia 1989 – premierem zostaje **Tadeusz Mazowiecki**, kilka dni wcześniej nie udało się sformować rządu bliskiemu współpracownikowi gen. Jaruzelskiego, gen. **Czesławowi Kiszczakowi** własnego rządu.

29 grudnia 1989 – nowelizacja konstytucji: zlikwidowano zapisy o przewodniej roli PZPR i przyjaźni z ZSRR, przywrócono koronę orłowi w godle Polski i powrócono do historycznej nazwy Rzeczpospolita Polska. Uznano Polskę za państwo prawa, zapewniono pluralizm polityczny i udział samorządu w sprawowaniu władzy w państwie, swobodę gospodarczą oraz trwałość własności prywatnej.